

**ASPECTUL METODOLOGICO- MANAGERIAL AL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
ÎN DOMENIUL EDUCAȚIONAL**

Oleg Bursuc, dr. în științe ale educației

Alexandra Bursuc, Liceul „M. de Cervantes”, grad didactic superior

Vasile Untu, lector superior, master în management, Universitatea din Tiraspol

The Methodology of Scientific Research in Education

Abstract: Realization of research in the field of education is a process with high complexity. For increasing level of credibility of scientific investigation is recommended to apply more methods, tools, strategies. The responsibility for organizing all these

components is laid upon methodology of scientific research. Methodology of scientific research represents an organized system of principles, rules, norms, explanations towards to the organization and realization of research and multitude of methods used in research.

Research starts with research project that serves as guide for researchers, and is drawing strategic directions of investigation. A research project may include the following components:

- Research theme
- Formulation of goal and objectives
- Documentation related to bibliographic research issues
- Formulation of hypothesis / hypothesizes of research
- Choice of sample, determining the activities of the research and selection methods used at each stage
- Establishing the necessary resources to carry out research
- Collecting data, conducting scientific experiments (an alternative scenario)
- Processing and interpretation of data, issue findings, highlighting opportunities for exploitation of research results
- Drafting and dissemination of research results

In that article we present our vision on all of those components. Hopefully that information will be useful for professional researchers, managers of educational institutions, professors, students and teachers.

Key-words: methodology of scientific research, research project, strategic directions of investigation.

Argument

Pe parcursul evoluției civilizației umane s-a acumulat o anumită experiență ce se referă la procesul educațional. De asemenea a existat în permanență tendința de ameliorare a calității învățământului. Inițial, acest proces purta un caracter simplist ce se limita la transmiterea experienței de la un dascăl la altul. Odată cu progresul gândirii umane în procesul de obținere a unor relații ce descriu educația se apelează tot mai hotărât la metodele logice și filosofice preluate din domeniul cunoașterii. Faptele și concluziile acumulate formează treptat anumite sisteme care necesită o aranjare logică și o anumită argumentare sau contraargumentare științifică. Apare necesitatea de verificare, de experimentare a anumitor ipoteze, deduse fie în mod empiric, fie în mod teoretic, în scopuri de stabilire a unor relații referitoare la procesele educaționale, de prognozare a unor efecte ca urmare a anumitor intervenții educaționale, de identificare a altor oportunități de dezvoltare și de eficientizare a domeniilor educaționale, de deschidere a noi direcții strategice ale științelor educației.

Înaintarea progresivă în logica acestui proces a condus, în final, la necesitatea de formare a nucleului cercetării științifice din domeniul educațional. Se consideră că *“cercetarea este transformarea controlată sau dirijată a unei situații nedeterminate într-una care este astfel determinată în distincțiile și relațiile ei constitutive, încât convertește elementele situației originare într-un tot unificat.”* (4, p.186). Această tratare a cercetării

implică elementele de bază metodologică și manageriale de realizare a cercetării științifice în domeniul educațional.

Actualmente, desfășurarea unei cercetări educaționale se prezintă ca un proces complex ce solicită vaste cunoștințe din diverse domenii de activitate umană, cum ar fi pedagogia, sociologia, psihologia, filosofia, statistica, logica etc. Practicarea unilaterală a unor metode de cercetare nicidecum nu ne poate oferi o imagine suficient de veridică asupra realității educaționale. În scopul sporirii gradului de credibilitate este necesar ca în cercetare să fie folosite mai multe mijloace și metode posibile. Această utilizare nu se recomandă să aibă un caracter haotic, ci trebuie să fie structurată conform anumitor criterii. Sarcina de ordonare revine metodologiei cercetării științifice, care poate fi considerată o totalitate funcțională deschisă spre noi achiziții. Ea este constituită din ansamblul de principii normative, de reguli, de note explicative referitoare la organizarea, desfășurarea, totalizarea activității respective, pe de o parte, și mulțimea metodelor utilizate, pe de altă parte.

Din studiul literaturii de specialitate pot fi evidențiate următoarele tipuri de cercetare educațională:

- **Cercetări fundamentale** - abordează problemele educative cu caracter teoretic pe termen lung, probleme ce vor sta la baza anumitor reforme cardinale în procesul educațional.
- **Cercetarea aplicativă** - analizează problemele educației curente, asigură perfecționarea învățământului în condițiile actuale în baza rezultatelor obținute prin intermediul cercetării fundamentale.
- **Cercetarea operațională** - asigură corelațiile dintre cercetările fundamentale și cele aplicative.

Cercetarea în domeniul educațional se desfășoară conform proiectului de cercetare, care servește drept ghid al activității colectivului de cercetători. Acest proiect managerial trasează direcțiile strategice de desfășurare a cercetării și include mai multe componente. Practica cercetării și literatura de specialitate evidențiază următoarele componente pentru domeniul de cercetare:

- Stabilirea temei cercetării.
- Formularea scopului și a obiectivelor cercetării
- Documentarea bibliografică referitoare la problematica cercetării
- Formularea ipotezei/ipotezelor cercetării
- Alegerea eșantionului, stabilirea activităților din cadrul cercetării și alegerea metodelor utilizate la fiecare etapă
- Stabilirea resurselor necesare pentru realizarea cercetării
- Colectarea datelor, desfășurarea experimentului științific (un scenariu alternativ)
- Prelucrarea și interpretarea datelor, emiterea concluziilor, evidențierea oportunităților de valorificare a rezultatelor cercetării
- Redactarea și diseminarea informațiilor esențiale rezultate din cercetare

Din aceste componente vom examina componentele „organizatorice” ale procesului de cercetare, care cuprind stabilirea temei cercetării, formularea scopului și a obiectivelor cercetării, documentarea bibliografică referitoare la problematica cercetării, formularea ipotezei cercetării, alegerea eșantionului și a metodelor și stabilirea activităților din cadrul cercetării.

Formularea temei cercetării

Tema reflectă problema care urmează să fie studiată. Profesorul universitar D. Patrașcu accentuează că „problema reprezintă formulările inițiale, prealabile ale condițiilor contradicțiilor, întrebărilor, necesare pentru a formula o sarcină de cercetare, inclusiv cercetarea/creația psihopedagogică” (8, p.72). În acest scop, pentru a stabili cât mai relevant tema cercetării se recomandă să se realizeze o procedură de cartografiere a situației în domeniul supus investigației. Inițial se recomandă să se realizeze o succintă inventariere a succeselor, progreselor din domeniul investigat. Accentul se va plasa pe identificarea acelor succese care au la bază factorii umani, succese derivate din conjugarea eforturilor diferitelor categorii de actori sociali implicați în domeniul respectiv. Se vor clarifica factorii de decizie care au avut un rol pozitiv în realizarea succeselor respective. Se vor accentua oportunitățile de valorificare a acestor succese în investigația care urmează să fie realizată. Ulterior se vor analiza succint factorii (externi și interni) care frânează progresul în domeniul respectiv sau care creează anumite dificultăți. De obicei, aspectul cantitativ al factorilor ce frânează progresul sau al dificultăților cu care se confruntă structurile educaționale este semnificativ, iar posibilitățile de realizare a cercetărilor sunt oarecum limitate. Din aceste considerente se recomandă să fie realizată o prioritizare a componentelor respective. În urma prioritizării obținem o ierarhie a factorilor care ar merita să fie minimizați sau a dificultăților care merită soluționate. În consecință, după aceste prioritizări se aleg domeniile de intervenție investigațională prioritare și în baza acestei decizii se formulează tema de cercetare. Este relevant ca tema cercetării să fie atractivă și utilă pentru cei care vor realiza investigația, deoarece personalul implicat va activa mai performant în cazul prezenței unei motivații intrinseci. Se recomandă ca formularea temei să aibă un caracter incitant, atrăgând atenția potențialilor beneficiari sau valorificatori ai rezultatelor cercetării.

Formularea scopului și a obiectivelor cercetării

Scopul reprezintă o expunere generală, o declarație, o afirmație scrisă a ceea ce cercetătorii își propun să realizeze ca produs final al cercetării. Scopul trebuie să fie formulat laconic, dar destul de explicit și să redea exact intenția cercetătorilor. Se recomandă ca formularea scopului să conțină și un anumit nivel de provocare pentru a suscita interesul potențialilor beneficiari. O formulare clară a scopului va facilita derivarea obiectivelor și ulterior organizarea activităților de cercetare. Se vor evita formulările vagi, excesiv de generale precum și expresiile care nu au o finalitate bine determinată, cum ar fi „Investigarea situației”. Se recomandă ca scopul să aibă o expresie constructivistă, care este exprimată prin combinații de tipul: a descoperi, a evalua, a stabili corelațiile dintre, a demonstra validitatea, a identifica oportunități de eficientizare, a dovedi prioritatea etc.

Obiectivele reprezintă elemente specifice (cuantificate), derivate din scopului cercetării. Ele vin să precizeze la nivel de intenție, de deziderat traiectul de realizare a scopului pe care și-l propune cercetătorul. Se recomandă ca formulările obiectivelor să fie Specifice, Măsurabile, Relevante pentru realizarea scopului, Realizabile (în conformitate cu cerințele SMART). Obiectivele trebuie să posede posibilitatea de urmărire a realizării lor în timp. Din aceste considerente, obiectivele bine formulate trebuie să exprime clar următoarele cerințe: Ce se va realiza ?, Cine va fi capabil să realizeze obiectivul respectiv ?, Cum se vor realiza obiectivele ?, Când se vor realiza ceea ce ne planificăm să fie realizat ?.

Astfel, se poate presupune că Scopul exprimă viziunea cercetătorului asupra a ceea ce el vrea să realizeze ca produs final al cercetării, iar obiectivele descriu intențiile specifice (cuantificate) de activitate ale cercetătorului pentru realizarea scopului.

Documentarea bibliografică referitoare la problematica cercetării

Documentarea bibliografică nu are un cadru temporal închis și nici nu pretinde a avea un loc fix în ierarhia componentelor cercetării. Aceasta este un proces continuu care își are valoarea, rostul și necesitatea înainte de inițierea cercetării, în timpul realizării ei și după ce cercetarea a fost deja finalizată. Totuși, odată ce au fost stabilite obiectivele de cercetare, o redocumentare bibliografică este absolut necesară. În cazul lipsei acestei documentări riscăm să irosim resurse semnificative pentru a realiza produse care (posibil) deja nu mai prezintă elemente de inovație sau să avem o prestață destul de modestă în raport cu expectanțele față de o adevărată cercetare în domeniul educațional. În ultimul timp, grație conexiunii la Internet, oportunitățile de realizare a unor serioase studii bibliografice au devenit pur și simplu impresionante. Astfel că cercetătorilor nu le rămâne decât să valorifice din plin aceste oportunități.

Formularea ipotezei/ipotezelor cercetării

Ipoteza reprezintă o prezumție științifică referitoare la impactul pe care îl așteaptă și ca rezultat al implementării inovației sau la fenomenele specifice investigației, la relațiile sau diferențele dintre două sau mai multe variabile ce caracterizează inovația. Ipoteza se formulează în strictă concordanță cu scopul și obiectivele cercetării. Din aceasta rezultă că Ipoteza trebuie să fie formulată clar, explicit, fără ambiguități. Ipoteza trebuie să se refere la fapte observabile și să fie verificabilă. Ipoteza trebuie să se refere atât la variabile dependente, cât și la variabile independente. Din aceste considerente este rațional ca înainte de formularea ipotezei să realizăm un calitativ studiu bibliografic și o succintă investigație în teren. În cazul în care ipoteza se adevărește, rezultă că inovația investigată merită să fie multiplicată în interiorul sistemului. Însă nu este dramatic dacă ipoteza nu se adevărește. Această constatare negativă de asemenea contribuie la progresul științific, deoarece a dovedit că o oarecare intervenție/inițiativă nu a condus la rezultatul scontat. Prin aceasta se va facilita calea ulterioarelor cercetări, care își vor concentra resursele, energiile și eforturile pe alte direcții/oportunități de investigație.

Vom aduce câteva exemple de formulare a ipotezei:

- Aplicarea managementului participativ în instituțiile educaționale asigură sporirea eficienței instituțiilor respective,

- Aplicarea managementului participativ în instituțiile educaționale contribuie la sporirea nivelului de satisfacție a beneficiarilor instituțiilor și la fortificarea relațiilor cu partenerii instituțiilor

Alegerea eșantionului, stabilirea activităților din cadrul cercetării și alegerea metodelor utilizate la fiecare etapă

Un eșantion se constituie dintr-un număr de unități selectate din rândurile acelei populații care face obiectul cercetării. Termenul de populație are un sens deosebit în eșantionare. El poate reprezenta atât ființe, cât și instituții, organizații. Se disting două mari modalități de eșantionare:

- Eșantionare aleatoare (probabilistică);
- Eșantionare nealeatoare (empirică, la întâmplare) sau pe baza de raționament.

Eșantionarea aleatoare reprezintă acea tehnică ce oferă aceleași șanse tuturor unităților de populație supuse investigației. Frecvent, acest procedeu se realizează prin tragere la sorți. Eșantionarea nealeatoare reprezintă acea tehnică care presupune că selecția are un caracter arbitrar și se bazează, în primul rând, pe judecata personală a cercetătorului, presupunând o alegere rezonabilă.

Alegerea metodelor de cercetare presupune și anumite competențe în atingerea scopului propus. „Metoda este activitatea reglementată care duce la atingerea unui anumit scop. Numai datorită folosirii diferitelor metode activitatea umană poate fi eficientă. F. Bacon sublinia rolul esențial al metodei, comparând-o cu un felinar care luminează calea drumului, iar P. Laplace menționa că studierea metodei utilizate de savant pentru a obține un anumit rezultat nu este mai puțin importantă pentru știință decât rezultatul.” (7, p.79).

Una din cele mai frecvent utilizate metode de cercetare este **observația**. *“Observația este o metodă principală de investigație directă care se manifestă ca un act sistematic de urmărire atentă a procesului instructiv-educativ, în ansamblul său, ori diversele lui laturi, aspecte, situații, fără a se aduce nici o modificare acestuia din partea cercetătorului”* (1, p.325). În funcție de scop și de durata fenomenului cercetat deosebim două tipuri principale de observații științifice: de scurtă durată și de lungă durată.

O altă metodă importantă de cercetare este **experimentul** educațional. Acesta este considerat o metodă principală de investigație. El presupune modificarea fenomenului pedagogic pe care îl cercetăm, creându-se condiții specifice de apariție și desfășurare în mod repetat. Frecvent, el este orientat și controlat cu scopul de a dezvălui cu mai multă claritate cauzele, efectele și legitățile sale interne pentru a fi utilizate în modificarea productivă a calității proceselor educaționale sau a unor componente ale acestuia. În funcție de condițiile desfășurării experimentului distingem două categorii principale de experimente: natural și de laborator. În condițiile experimentului natural, cercetătorul manevrează câteva variabile după un plan prestabilit, dar în mediul școlar existent. Experimentul de laborator se desfășoară în laboratoarele de pedagogie/psihologie experimentală, organizate după alte criterii decât școlile. În acest caz se minimalizează influența factorilor aleatorii, creându-se astfel condiții favorabile pentru analiza intensivă a variabilelor cercetate, precum și pentru realizarea unui control riguros al evoluției fenomenului studiat.

Destul de frecvent se utilizează în cadrul diferitelor investigații **anchetele**. Ancheta este o metodă de cercetare ce constă din răspunsurile date de subiecți la o serie de întrebări în legătură cu o anumită temă, scrise pe un formular special. Anchetele pot fi aplicate unui număr mare de subiecți fără a respecta strict condițiile spațiale sau temporale. Structura chestionarului de anchetă cuprinde:

- o succintă introducere în care se formulează clar și concis scopul anchetei;
- regulile de completare a chestionarului;
- întrebările la care trebuie să răspundă subiecții anchetați. Fiecare întrebare este însoțită de itemul și eventual punctajul conform căruia urmează să fie înscrise în tabelul de prelucrare.

În unele anchete pot fi utilizate și întrebări deschise, la care respondentul trebuie să expună într-un mod laconic opinia sa asupra problemei investigate. O chestiune, care ridică probleme și care așteaptă încă o rezolvare operativă, după părerea noastră, este găsirea unor soluții de prelucrare rapidă și corelare validă a informațiilor obținute în cadrul anchetării.

Interviul este o formă de investigație științifică, dominant orală, realizată pe baza unor întrebări pe care le formulează cercetătorul. Se recomandă ca interviul să nu aibă un caracter rigid. O astfel de discuție oferă condiții bune de obținere a unor date reale privind aspectul educațional de care ne preocupăm. În scopul micșorării subiectivismului se recomandă să fie intervievate mai multe persoane, iar datele obținute să le corelăm cu cele stabilite prin intermediul altor metode de cercetare.

Metoda istorică reprezintă o modalitate de investigație indirectă, de operare cu ajutorul documentelor pedagogice istorice. *“Cercetarea istorică presupune analiza și interpretarea problemelor de învățământ actuale prin prisma condițiilor trecute care le-au determinat și care le-au influențat progresivitatea”*. (6, p. 211)

Prin metoda comparată se întreprinde analiza și interpretarea comparativă a structurii, conținutului și tehnicilor educaționale din diferite țări, regiuni geografice sau a diferitelor populații țintă.

Studiul de caz este o metodă orientată spre investigația unui element izolat din perspectiva unor multiple puncte de vedere. Metoda este recomandată a fi utilizată în special la studierea individuală a unor elevi care constituie “cazuri” sau excepții.

Studiul documentelor școlare constă în analiza documentelor ce reflectă activitatea educațională (planuri de învățământ, curriculumuri, rapoarte statistice, cataloage, caiete de lucru, alte documente ale instituției sau chiar ale elevilor, numai dacă ele sunt semnificative pentru problema examinată).

Testele pot îndeplini funcții de investigație, de evaluare cantitativă a rezultatelor unor cercetări, precum și de formare, antrenare a unor capacități ale celor investigați. După gradul de generalitate deosebim teste standardizate și teste nestandardizate. Standardizarea constă în precizarea unor reguli și cerințe privitoare la administrarea testului, înregistrarea și evaluarea rezultatelor lui. Etalonarea constă în elaborarea unei scări, considerate etalon, la care vor fi apoi raportate rezultatele individuale și în funcție de care se vor face

măsurarea și evaluarea acestora. Testul trebuie să îndeplinească anumite calități, cum ar fi fidelitatea, validitatea, economicitatea aplicării.

- Fidelitatea este calitatea care măsoară aceleași aptitudini sau capacități ori de câte ori sunt repetate.
- Validitatea ne indică gradul în care un test reușește să măsoare într-un mod cât mai adecvat ceea ce el își propune să determine.

O utilizare tot mai largă își găsesc în ultimul timp și metodele statistice care sunt considerate “modalități de măsurare, modelare și cuantificare matematică a unor date pedagogice. Ele evidențiază variația, frecvența apariției, nivelul înregistrat în cadrul fenomenului educațional, reflectate printr-o serie de indicatori cantitativi”. Importanța metodei matematice statistice este caracterizată prin modelele de gândire matematică care îmbină două forme: gândire „temporală” și gândire „spațială”. Din acest punct de vedere „ne punem legitim întrebarea dacă nu cumva tocmai matematica, metodă de extremă generalizare și totodată concentrare a operațiilor simbolice ale gândirii, nu este cea care ne conduce către „direcția metodologică”, de a putea gândi atât timpul, cât și spațiul”. (10. p. 366)

Stabilirea resurselor necesare pentru realizarea cercetării

Pentru a asigura o eficiență maximă a cercetării este necesar să realizăm o planificare competentă a tuturor categoriilor de resurse care vor fi valorificate:

- Resursele umane
- Resursele informaționale
- Resursele financiare
- Resursele fizice

Pe primul plan al importanței resurselor se află resursele umane. Acordarea unei atenții reduse acestui component poate conduce la numeroase greutăți în realizarea obiectivelor cercetării. Se recomandă să ținem cont de următoarele componente în organizarea resurselor umane:

- Recrutarea rațională a personalului în dependență de obiectivele cercetării (din cauza limitelor de finanțare a cercetărilor ne vom confrunta în permanență cu faptul că nu va fi posibil de angajat un număr optim de personal).
- Identificarea necesităților de formare pentru personalul ce urmează a fi angajat.
- Formarea și dezvoltarea competențelor necesare pentru realizarea cercetării care se intenționează a fi realizată.
- Asigurarea compatibilității personalului ce va realiza investigația.
- Motivarea personalului selectat.
- Organizarea personalului care va realiza activitățile de cercetare.

Planificarea resurselor umane este un proces continuu și sistematic, care trebuie evaluat în continuu, pe măsură ce condițiile interne și externe se schimbă.

Resursele informaționale sunt stabilite în dependență de obiectivele cercetării. Se va atrage atenția asupra diversității de resurse informaționale și a modalităților de achiziționare a acestor resurse.

Planificarea resurselor financiare presupune o activitate de identificare a potențialelor surse de finanțare, de diversificare a surselor respective (deoarece sursele bugetare la capitolul cercetare sunt destul de limitate), de distribuție extrem de riguroasă a resurselor pe domenii de activitate, de menținere a controlului strict asupra dinamicii consumului resurselor respective. Se vor stabili cheltuielile exacte pentru realizarea fiecărei activități. De asemenea se vor stabili din start procedurile de achiziționare competitivă și transparentă a diferitor categorii de bunuri. Se vor planifica procedurile de evidență a resurselor consumate și a procedurilor de raportare a resurselor respective. Un rol deosebit va reveni proceselor de acumulare de resurse pentru realizarea cercetărilor. Pot fi recomandate mai multe surse de acumulare a resurselor financiare: din sistemul bugetar, proiecte de cercetare comune, activități comune cu ONG-uri ș.a.

În același timp, inițiatorii investigațiilor științifice trebuie să-și dezvolte **competențele manageriale de realizare a unor activități de advocacy sau lobby pentru a obține resursele financiare expectate**. Pe de altă parte, persoanele implicate în cercetare trebuie să distrugă tot mai hotărât starea de închidere, de izolare și să preia inițiative de colaborare cu instituții de profil din țările care au o susținere semnificativă a cercetărilor în educație. Bineînțeles că aceste deziderate vor solicita de la cercetători eforturi intelectuale semnificative (inclusiv posedarea limbii străine, scrierea de proiecte, stabilirea de parteneriate ș.a.).

Resursele fizice reprezintă echipamentele, instrumentele, birotica, mobila, infrastructura care sunt folosite pentru a produce bunuri și servicii. Pentru planificarea resurselor fizice este rațional să se stabilească de la început de ce resurse dispune echipa de cercetare la moment, ce resurse ar fi rațional să fie achiziționate, ce resurse ar fi rațional să fie închiriate.

Colectarea datelor

În procesul de colectare a datelor este important să ne concentrăm pe acele date care ne sunt strict necesare pentru emiterea concluziilor. În cercetări apar o sumedenie de situații care aduc în vizorul investigatorilor impresionante categorii de date.

În cadrul cercetărilor se colectează date ce ar reflecta starea indicatorilor cantitativi și date care caracterizează indicatorii calitativi. Colectarea datelor calitative este mai pretențioasă. Metodele folosite în acest scop sunt mai cronofage, dau un rezultat relativ subiectiv, necesită mai multe resurse. Dintre acestea pot fi menționate interviurile, focus-grupurile, mesele rotunde, chestionarele cu întrebări deschise etc. Pentru a minimiza subiectivismul în timpul colectării datelor calitative se recomandă ca investigațiile să aibă un caracter complementar. Astfel conceptul de „triangulație” (inspirat din trigonometrie, geodezie) poate fi o soluție în realizarea acestui deziderat. „Triangulația” presupune ca asupra aceluiași subiect să fie investigată opinia, cel puțin, a 3 categorii de respondenți (de exemplu: a) un beneficiar (posibil un părinte); b) un prestator de servicii (posibil un factor educațional); c) un factor de decizie (posibil un funcționar al APL).

Diseminarea rezultatelor

Este important ca rezultatele cercetării să fie valorificate de un număr cât mai mare posibil de beneficiari. În realizarea acestui deziderat, o campanie intensivă de diseminare a

rezultatelor cercetării este absolut binevenită. Pentru a eficientiza procesele de diseminare se recomandă să clarificăm din start anumite detalii referitoare la:

- categoriile de beneficiari către care vor fi diseminate rezultatele cercetării,
- strategiile de diseminare care vor fi aplicate pentru diferite categorii de beneficiari,
- resursele deținute pentru a demara o campanie de diseminare,
- suporturile complementare necesare pentru eficientizarea proceselor de diseminare.

Monitorizarea cercetării

Ținând cont de faptul că cercetările din domeniul educației legate de experimentare sunt efectuate în cadrul colectivităților de copii și cu condiția excluderii unor posibile intervenții de natură antisocială, imorală sau cu un alt caracter ce ar avea vădite efecte negative asupra persoanelor, considerăm că este rațional ca toate cercetările respective să se afle sub un anumit control, recomandabilă fiind și excluderea unei centralizări excesive a cercetării. În acest caz crește probabilitatea apariției unor obstacole birocratice, probabilitatea reorientărilor multiple în direcțiile strategice ale cercetării, probabilitatea tentativelor de influențare asupra rezultatelor cercetării etc. Spre exemplu, dacă *“educația permanentă devine principiul orientativ, sistemul educațional nu mai este posibil să rămână centralizat și monolitic în timp ce se preconizează flexibilitatea, opțiunile, individualizarea și autoînvățarea.”* (3, p. 189)

Considerăm că orice persoană (sau grup de persoane) ce intenționează să desfășoare o cercetare didactică trebuie să cunoască bine atât aspectele clasice ale pedagogiei și psihologiei, cât și teoriile contemporane în domeniu. În același timp, după părerea noastră, trebuie să atragem atenția asupra faptului că în acest caz se poate produce o influență de anumit ordin (autoritatea unor personalități marcante în domeniu, autoritatea unor modele ce și-au găsit deja o aplicare largă în practică, autoritatea și simpatiile teoretice ale conducătorilor de grup etc.), acțiune ce va duce numai la o repetare a anumitor constatări, la o completare neesențială a acestora sau la o simplă localizare a unor afirmații deja analizate. În acest caz, știința va progresa destul de modest. În istoria științei sunt cunoscute destule situații când autoritatea unor personalități a stopat elaborarea de teorii corecte.

BIBLIOGRAFIE

1. Bontaș, I., *Pedagogie*, ALL, București, 1995
2. Bohr, N., *Fizica atomică și cunoașterea umană*, (trad.), EDP, București, 1995
3. Dave, R.H., *Fundamentele educației permanente*, (trad.), EDP, București, 1991
4. Dewey, J. *Fundamente pentru o știință a educației*, (trad), EDP, București, 1992
5. Popper, K. R., *Logica cercetării*, (trad.), EȘE, București, 1981
6. Stoica, M., *Psihopedagogia personalității*, EDP, București, 1996
7. Țapoc, V., Capcelea, V. *Cercetarea științifică*. Editura ARC 2008, Chișinău
8. Patrașcu, D., Patrașcu, L., Mocrac, A. *Metodologia cercetării și creativității psihopedagogice*, Știința, 2003.
9. Popa, N., Antonesei, L., Labăr, A., *Ghid pentru cercetarea educației*, POLIROM, 2009
10. Enăchescu, C., *Tratat de teoria cercetării științifice*, POLIROM, 2007